

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

w sprawie **P. M.**

skazanego za przestępstwo z art. 207§1 k.k. i art. 207§1a k.k.

i art. 157§2 k.k. w zw. z art. 157§4 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 stycznia 2025 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 21 marca 2024r., sygn. akt II AKa 127/23,

zmieniającego w części wyrok Sądu Okręgowego w Przemyślu

z dnia 12 września 2023r., sygn. akt II K 57/22

**I. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania;**

**II. obciąża Skarb Państwa wydatkami związanymi z rozpoznaniem
kasacji.**

Jerzy Grubba Jarosław Matras Michał Laskowski

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 12 września 2023r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 57/22, P.M. został uznany winnym popełnienia czterech przestępstw z art. 157§2 k.k. w zw. z art. 157§4 k.k., art. 207§1 k.k. i art. 207§1 a k.k. i art. 157§2 k.k. w zw. z art. 157§4 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k., art. 13§1 k.k. w zw. z art. 222§1 k.k. oraz art. 242§1 k.k. i skazany na karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd Okręgowy orzekł także o stosownych środkach karnych, zaliczeniu na poczet orzeczonej kary łącznej okresów rzeczywistego pozbawienia wolności i kosztach postępowania.

Na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę, prokuratora oraz kuratora małoletnich pokrzywdzonych, powyższe orzeczenie zostało częściowo zmienione wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 marca 2024r. (sygn. akt II AKa 127/23) w zakresie zmiany opisu jednego z przypisanych czynów i zasądzenia nawiązek na rzecz pokrzywdzonych.

Obecnie kasację od tego wyroku wywiódł obrońca skazanego, podnosząc w niej następujące zarzuty:

- naruszenie przepisu art. 439§1 pkt 2 k.p.k., polegające na nienależytej obsadzie sądu i braniu udziału w wydaniu tego orzeczenia osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. SSA X.Y. i SSA X.Y.1,

- obrazy przepisów postępowania, tj. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 185a§2 k.p.k. poprzez przeprowadzenie dowodu z przesłuchania pokrzywdzonego E.D. w fazie postępowania „*in rem*”, w sytuacji, kiedy P.M. nie miał wówczas obrońcy i niepowtórzenie tej czynności na późniejszym etapie postępowania, co mogło mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia,

- obrazy przepisów postępowania, tj. art. 6 k.p.k. poprzez brak rzetelności postępowania karnego w odniesieniu do zapewnienia P.M. realnego prawa do obrony i wyznaczenie dla skazanego obrońcy z urzędu przy jednoczesnym

ustanowieniu tego obrońcy kuratorem małoletnich pokrzywdzonych w tym samym postępowaniu,

- obrazy przepisów postępowania, tj. art. 182§1 k.p.k. w zw. z art. 192§2 k.p.k. poprzez nieprawidłowe pouczenie małoletniego świadka M.M. o prawie do odmowy składania zeznań w sprawie, skutkującym składaniem przez świadka zeznania bez rozeznania świadka co do doniosłości i konsekwencji jego decyzji.

Stawiając powyższe zarzuty obrona wniosła o „uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz uchylenie w całości wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie podnieść należy, że podniesiony przez obrońcę skazanego zarzut nienależytej obsady sądu w postępowaniu odwoławczym, tj. wystąpienia w sprawie bezwzględnej przesłanki odwoławczej określonej w art. 439§1 pkt 2 k.p.k., okazał się o tyle zasadny, że doprowadził do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Jednocześnie, charakter tego uchybienia spowodował, że Sąd Najwyższy, zgodnie z dyspozycją art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., ograniczył rozpoznanie kasacji wyłącznie do niego.

Dokonując rozważań w przestrzeni ww. problematyki przede wszystkim odwołać się należy do treści uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020r. (BSA-I-4110-1/20), podkreślając, że wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest obowiązująca i w myśl art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym wiąże wszystkie składy tego Sądu jako zasada prawna. Jak wynika z treści pkt 2-go tej uchwały: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439§1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji

Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.”

Każdorazowo zatem, o ile sąd stanie przed koniecznością zbadania przesłanki należytej obsady sądu, wątpliwość powyższa winna znaleźć swoje rozstrzygnięcie poprzez przeprowadzenie stosownego testu. Nie sposób nie dostrzegać jednak i tego, że problematyka ta w kontekście zasiadania w konkretnych składach Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie Sędziego tego Sądu – X.Y.1 była już wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. I tak stosowne testy Sąd Najwyższy prowadził w stosunku do tego Sędziego m. in. w sprawach III KK 470/23, III KK 39/23, III KK 471/23, III KK 368/22, III KK 389/23, III KK 251/24, III KK 422/24, III KK 241/24 czy III KK 208/24. Każdorazowo przeprowadzane tam analizy kończyły się dla tego sędziego negatywnym wynikiem testu, co skutkowało uchylaniem zaskarżonych wyroków.

W związku z powyższym, nie zachodzi potrzeba ponownego drobiazgowego przywoływania i powtarzania ustaleń (poczynionych przez Sąd Najwyższy zwłaszcza w uzasadnieniu wyroku w sprawie III KK 39/23) dotyczących przebiegu kariery zawodowej sędziego X.Y.1 po 2015r., ani szczegółów konkursu na stanowisko sędziego w Sądzie Apelacyjnym przed KRS. Wystarczające będzie jedynie syntetyczne przywołanie najistotniejszych w tym względzie okoliczności – w ślad za uzasadnieniem wyroku z dnia 17 kwietnia 2024r. w sprawie III KK 470/23:

„1) sędzia X.Y.1 powołany został do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2020r., na wniosek zawarty w uchwale KRS Nr [...]2020 z dnia [...] 2020r.;

2) sędzia X.Y.1 wykazywał stałe wsparcie dla kandydatur do Krajowej Rady Sądownictwa, która od 2018r. jest organem nieodpowiadającym konstytucyjnej charakterystyce. Uznać należy, że złożenie podpisu pod listą poparcia kandydata do Krajowej Rady Sądownictwa, której niekonstytucyjny status w sposób jednoznaczny został określony w orzecznictwie sądów polskich i trybunałów międzynarodowych w sposób jednoznaczny w odbiorze zewnętrznym był i jest odczytywany jako szczególne wsparcie i powiązanie z władzą wykonawczą w okresie, w którym zmierzała ona wprost do ograniczenia niezawisłości i niezależności władzy sądowniczej;

3) w 2018r. udzielił swojego poparcia sędziemu R.P.,

4) w 2022r. poparł kandydaturę R.P. jako kandydata do Krajowej Rady Sądownictwa, który wówczas był sędzią Sądu Rejonowego w J. i został delegowany do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, a zatem o dwie instancje w strukturze sądownictwa powszechnego; co istotne, a co było dotychczas niepraktykowane w wymiarze sprawiedliwości, w tym samym czasie Minister Sprawiedliwości wyznaczył sędziego R.P. pozostającego sędzią sądu rejonowego, na stanowisko Prezesa Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie;

5) w dniu 9 listopada 2018r. p.o. Prezesa Izby Dyscyplinarnej powołanej przy Sądzie Najwyższym, stanowiącej w istocie zakazany przez Konstytucję RP sąd wyjątkowy, wyznaczył sędziego X.Y.1 na funkcję Prezesa Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie, a sędzia nominację tę przyjął, mimo świadomości działania sądownictwa dyscyplinarnego w sposób zgodny z wolą polityczną Ministra Sprawiedliwości, skierowaną przeciwko niezależnym i niezawisłym sędziom, kwestionującym reformy wymiaru sprawiedliwości;

6) w dniu 11 listopada 2021r. Prezes tej samej Izby Dyscyplinarnej wyznaczył ponownie sędziego do pełnienia obowiązków Prezesa Sądu Dyscyplinarnego. Tymczasem w 2021r. wiedzą powszechną wśród sędziów było istnienie istotnych zastrzeżeń co do niekonstytucyjnego statusu Izby Dyscyplinarnej, której orzecznictwo trybunałów międzynarodowych odmówiło cech sądu.

Okoliczności powyższe przesądziły o stwierdzeniu wystąpienia w odniesieniu do sędziego X.Y.1 bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439§1 pkt. 2 k.p.k. albowiem sędzia, który awansował i obejmował powierzane mu funkcje we wskazanych wyżej warunkach, może być postrzegany jako silnie związany z władzą wykonawczą nierespektującą zasad konstytucyjnych, w szczególności zasady niezależności wymiaru sprawiedliwości.

W odniesieniu do drugiego z przywołanych w zarzucie kasacyjnym Sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie – X.Y., problematyka zasiadania przez niego w składzie sądu orzekającego była przedmiotem rozważania Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt III KK 561/24 i również wobec tego Sędziego test wypadł negatywnie i skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Przeprowadzając analizę ścieżki kariery zawodowej tego Sędziego, Sąd Najwyższy, w wyroku z dnia 18 grudnia 2024r. zauważył, że X.Y., którego kandydatura do pełnienia urzędu na stanowisku Sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie została przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa z [...] 2023r. (nr [...] /2023). On również dwukrotnie udzielił poparcia sędziemu R.P., kiedy kandydował on na członka Krajowej Rady Sądownictwa.

Sąd Najwyższy skonkludował w omawianym wyroku, że „(...) *okoliczności, w jakich sędzia [M. F. – przyp. SN] wsparł kandydaturę sędziego R. P. do nowej KRS wskazują na wyraz poparcia dla władzy wykonawczej oraz przeprowadzania przez nią niekonstytucyjnych zmian w funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości, to z kolei może wzbudzić u postronnych odbiorców uzasadnione wątpliwości co do niezależności składu orzekającego z jego udziałem od zewnętrznych czynników, w szczególności pośrednich lub bezpośrednich wpływów władzy wykonawczej. Sąd z jego udziałem był zatem nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.*”.

Pogląd ten Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni akceptuje.

Kierując się powyższą argumentacją i w niniejszej sprawie przyjąć należało, że Sąd Odwoławczy rozpoznający ją był nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439§1 pkt 2 k.p.k.

Wobec zachodzenia wskazanej powyżej bezwzględnej przesłanki odwoławczej zaskarżony wyrok należało uchylić, a sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Zważywszy na przyczynę uchylenia zaskarżonego wyroku przedwczesne byłoby ocenianie przez Sąd Najwyższy zasadności pozostałych zarzutów podniesionych w kasacji. Będą one musiały stać się przedmiotem oceny w ponowionym postępowaniu apelacyjnym prowadzonym przez prawidłowo obsadzony Sąd.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

Jerzy Grubba Jarosław Matras Michał Laskowski

[WB]

[a.ł]